

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหายาเสพติดนับเป็นปัญหาสากลที่เกือบทุกประเทศในโลกกำลังประสบอยู่และพยายามหาทางแก้ไขตลอดมา ปัญหาเสพติดนอกจากจะเป็นภัยต่อตัวผู้เสพเองแล้วยังเป็นที่มาของการเกิดปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ประเทศต้องสูญเสียปัจจัยการผลิตทั้งในด้านการเงินและกำลังคนเป็นจำนวนมาก ประเทศใดก็ตามที่มีผู้ติดยาเสพติดมาก การพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองย่อมเป็นไปได้ยาก ปัญหาเสพติดจึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศตลอดจนเป็นภัยต่อความสงบสุขของสังคมและความมั่นคงของชาติเป็นอย่างยิ่ง

ประเทศไทยเราเป็นประเทศหนึ่งซึ่งประสบกับปัญหาเสพติดมานานแล้ว และนับวันปัญหาที่จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น รัฐบาลในทุกยุคทุกสมัยได้ตระหนักถึงภัยอันร้ายแรงนี้และได้กำหนดนโยบายที่จะแก้ไขให้ได้ผลอย่างเด็ดขาดและจริงจัง แต่ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนและมีความอ่อนเร้น ทั้งผู้เสพ ผู้ค้า ต่างก็พยายามที่จะปิดบังตนเองและพร้อมที่จะกระทำผิดเมื่อมีโอกาส การแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงเป็นไปได้โดยยากลำบาก การวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ผลจะต้องมีการจัดกระทำอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ปัญหาอย่างชัดเจนเพื่อกำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขที่ถูกต้อง นอกจากนี้จากรายงานสถิติผู้ติดยาเสพติดที่สมัครใจเข้ารับการรักษา นับตั้งแต่ปี 2525 เป็นต้นมา พบว่าในทุกจังหวัดมีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ แสดงให้เห็นถึงการกระจายของพื้นที่ปัญหาเสพติดที่ค่อนข้างกว้าง และด้วยเหตุที่ทรัพยากรของประเทศมีอยู่อย่างจำกัด การปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติดในปัจจุบันจึงมักจะกระทำกันในรูปแบบของการจัดโครงการ การเลือกพื้นที่ที่จะเข้าไปดำเนินการก่อนหลัง แต่จากอดีตที่ผ่านมา ยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการคัดเลือกพื้นที่ที่มีปัญหาเสพติด ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงการตัดสินใจตามอำเภอใจ หรือการตัดสินใจเชิงจิตวิสัย สิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นถึงปัญหาในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติที่สามารถแก้ไขได้ โดยอาศัยหลักวิชาการทางสถิติเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อการคัดเลือกพื้นที่ที่มีปัญหาเสพติด และนำไปสู่การกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขอย่างเป็นระบบ

1.1.1 ความอ่อนแอของปัญหา ปัญหาความปลอดภัยลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งคือ เป็นปัญหาที่มีความอ่อนแอ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโดยตรงอันได้แก่ผู้เสพและผู้ค้า ต้องพยายาม ปิดบังตนเอง ความอ่อนแอยิ่งทวีมากขึ้นเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ญาติ พี่น้อง ก็มักที่จะปิดบัง ปัญหาด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลให้การทำความเข้าใจกับปัญหาอย่างตรง ๆ เพียงด้าน เดียวของปัญหา ไม่พอเพียงที่จะทำให้การแก้ไขปัญหาคณะกระทำได้อย่างถูกต้องเท่าที่ควร สิ่งที่จะ กระทำได้อีกทางหนึ่งก็คือ การศึกษาปัญหาความปลอดภัยในทางอ้อมโดยอาศัยหลักการเข้ามา ช่วยเหลือ ซึ่งในทางทฤษฎีแล้ว การศึกษาปัญหาโดยทางอ้อมเป็นสิ่งที่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ หากสามารถหาตัวแปรที่เหมาะสมมาเป็น "ตัวบ่งชี้" ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความปลอดภัย

1.1.2 ความเชื่อมโยงของปัญหา ปัญหาความปลอดภัยก็เช่นเดียวกับปัญหาทางสังคม อื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างซับซ้อน อาทิเช่น ปัญหาความปลอดภัยย่อมเกี่ยว - ข้องไปถึงปัญหาอาชญากรรม อบายมุข การศึกษา สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ในทางสถิติอาจกล่าวได้ ว่า ตัวแปรทางด้านปัญหาความปลอดภัยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ดังกล่าว สิ่งสำคัญก็คือ หาก สามารถทราบถึงรูปแบบความสัมพันธ์ทางตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้แล้ว การแก้ไขย่อมจะง่ายและมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.1.3 การคาดคะเนปัญหาในอนาคต "การแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยจำเป็นต้อง ค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องและเพียงพอสำหรับการแก้ปัญหาให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลง"¹ ดังนั้นการวางแผนการแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยจะต้องมีการปรับให้สอดคล้องกับ ความเคลื่อนไหวของปัญหา การคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงของปัญหา ย่อมมีความจำเป็นเพื่อ การวางแผนในอนาคต ซึ่งหากเราสามารถคาดคะเนความเปลี่ยนแปลงของปัญหาได้อย่างถูกต้อง แล้ว ย่อมจะเป็นผลให้การวางแผนเพื่อการป้องกันได้ผลดียิ่งขึ้น

¹ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, แผนดำเนินการวิจัยการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2530-2534, (ฮัดสำเนา), หน้า 2

จากปัญหาทั้งสามประการดังกล่าวข้างต้น เป็นปัญหาในทางวิชาการและการบริหารที่มีความสำคัญ ซึ่งสามารถจัดการได้โดยการใช่ประโยชน์จากข้อมูลที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้ลงทุนจัดหาไว้แล้วและอาศัยหลักวิชาการทางสถิติเข้ามาประยุกต์ใช้ อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์หรือปัญหาหนึ่ง ๆ นั้น มีวิธีการทางสถิติที่จะสามารถนำมาใช้ได้หลายวิธี ดังนั้นการเลือกวิธีการหรือเทคนิคที่เหมาะสม ย่อมจำเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและนำไปสู่การวางแผนการแก้ไขปัญหายาเล่ผลิตที่มีประสิทธิภาพหรือเกิดประโยชน์สูงสุด

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อหาตัวแบบทางคณิตศาสตร์ที่เหมาะสมในการคัดเลือกหรือการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ที่มีปัญหายาเล่ผลิต

1.2.2 เพื่อเสนอวิธีการที่ใช้ในการตัดตัวแปรที่ซ้ำซ้อน สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก โดยวิธีการมัลติเพิลคอรัลเลชัน (Multiple Correlation Method)

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ต้องการหาวิธีการทางสถิติที่จะให้ตัวแบบที่เหมาะสม ในการการคัดเลือกหรือจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ที่มีปัญหายาเล่ผลิต โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการทางสถิติ 4 วิธีคือ การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) การวิเคราะห์ค่าโนมิคอล (Canonical Analysis) การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่เก็บรวบรวมได้จากหน่วยงานต่าง ๆ ในปี 2528 และเนื่องจาก "การแพร่ระบาดของปัญหายาเล่ผลิตในประเทศไทย แม้ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร แต่แนวโน้มของการแพร่ระบาดได้กระจายออกสู่

ชุมชนต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคมากยิ่งขึ้น"² ดังนั้นในแต่ละปี สำนักงาน ป.ป.ส. จึงได้กำหนด จังหวัดเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดนับแต่ปี 2527 เป็นต้นมาและในการศึกษาคั้งนี้จึงถือ สิ่งถือว่าหนึ่งจังหวัดคือหนึ่งพื้นที่และทำการวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกจังหวัดที่มีปัญหายาเสพติด เพื่อ การกำหนดจังหวัดเป้าหมายที่จะเข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด

1.4 สัมมนาดูงานการศึกษา

1.4.1. ตัวแปรที่คาดว่าจะบ่งชี้ถึงขนาดของปัญหายาเสพติด ได้แก่ จำนวนคดียาเสพติด จำนวนผู้ติดยาเสพติดที่สมัครใจเข้ารับการรักษา นักโทษของกลาง จำนวนโรงงาน ความหนาแน่นของประชากร อัตราการเพิ่มของประชากร จำนวนวัด จำนวนนักเรียนต่อครูหนึ่งคน จำนวนสถานเริงรมย์ จำนวนธนาคารและจำนวนรถบรรทุก

1.4.2 ในการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก ผลที่ได้รับจากการตัดตัวแปรด้วยวิธี มัลติเพิลคอรีเลชันแล้วนำไปวิเคราะห์ จะไม่แตกต่างจากผลที่ได้รับจากกรณีที่ไม่ได้มีการตัดตัวแปร

1.5 นิยามที่ใช้

1.5.1 ยาเสพติด หมายถึงสารเคมีหรือวัตถุใด ๆ ก็ตามซึ่งเมื่อร่างกายได้รับเข้าไปแล้วจะต้องได้รับอยู่เป็นประจำและจะต้องเพิ่มขนาดของสารนั้นขึ้นไปเรื่อย ๆ จนในที่สุดจะทำให้เกิดผลร้ายต่อสุขภาพของผู้นั้นและทำให้เกิดการเสพติด ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นทางร่างกายและจิตใจ หรือเกิดเฉพาะทางจิตใจอย่างเดียว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของสารชนิดนั้น ๆ สารบางชนิดทำให้เกิดการเสพติดทั้งทางร่างกายและจิตใจ ส่วนบางชนิดก็ทำให้เกิดการเสพติดเฉพาะทางด้านจิตใจเท่านั้น³

² สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, รายงานการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในประเทศไทย ประจำปี 2528 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สยามรัฐ 2529), หน้า 43.

³ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ยาและการใช้ยาในทางที่ถูกต้อง (เอกสารอัดสำเนา : สำนักงาน ป.ป.ส., 2526)

1.5.2 ลำดับความสำคัญของพื้นที่ คำว่า "ลำดับความสำคัญ" จะวัดจากความรุนแรงของปัญหา ดังนั้นพื้นที่ที่มีปัญหายาเสพติดสูงจะเป็นพื้นที่ที่มีลำดับความสำคัญมากหรือเป็นพื้นที่ที่ควรจะต้องเข้าดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดก่อนพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ การจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ที่มีปัญหายาเสพติด ก็คือการจัดเรียงจังหวัดตามระดับความรุนแรงของปัญหายาเสพติด เพื่อการตัดสินใจเลือกจังหวัดที่เหมาะสมที่จะเข้าดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อไป

1.5.3 สถานะเจริญรมย์ หมายถึง โน้ตคัสหรือคาบาเรย์ หรือภัตตาคารที่มีหญิงบำเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้าหรือมีสำหรับพักผ่อนหลับนอนหรือมีบริการนวดให้แก่ลูกค้า

1.5.4 จำนวนธนาคาร ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ทั้งที่ไม่รวมธนาคารเพื่อการเกษตรและธนาคารออมสิน

1.5.5 ความหนาแน่นของประชากร หมายถึง จำนวนประชากรต่อ 1 ตารางกิโลเมตร

1.5.6 อัตราการเพิ่มของประชากร หมายถึง อัตราการเพิ่มของประชากรเมื่อเทียบกับปี 2527

1.5.7 จำนวนผู้ติดยาเสพติด หมายถึง จำนวนผู้ติดยาเสพติดที่สมัครใจเข้ารับการรักษาบำบัดรักษาและถูกสัมภาษณ์โดยใช้แบบผู้เข้ารับการรักษาบำบัดรักษา

1.5.8 น้ำหนักของกลาง ปริมาณของยาเสพติดที่จับได้ทั้งหมด มีหน่วยเป็นกรัม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) สามารถใช้วิธีการที่นำเสนอนี้ในการคัดเลือกพื้นที่ที่มีปัญหายาเสพติด เพื่อการวางแผนการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ

1.6.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยหรือตัวแปรที่บ่งชี้ถึงปัญหายาเสพติด

1.6.3 สามารถใช้วิธีการตัดตัวแปรที่ซับซ้อนในการวิเคราะห์องค์ประกอบหลักในการศึกษากรณีอื่น ๆ ได้

1.6.4 ประยุกต์ใช้วิธีการที่นำเสนอกับปัญหาในลักษณะใกล้เคียงกันได้